

Drie klimmende bolgewassen

Sandersonia aurantiaca

Het is een bekend verschijnsel: binnen een bolgewas is de ene soort bijzonder populair, terwijl een sterk erop lijkende soort nauwelijks enige bekendheid geniet. Peter Knippels selecteerde voor BloembollenVisie een aantal van dergelijke voorbeelden, en licht ze in deze serie kort toe. In de tiende aflevering een aantal klimmers, die nauw aan elkaar verwant zijn.

Tekst en foto's: Peter Knippels

Gloriosa, Littonia en Sandersonia behoren tot de familie der Colchicaceae. Ze zijn nauw aan elkaar verwant, wat zich uit in de groeiwijze: een klimmende plant met donkergroene bladeren die eindigen in een klim- of hechtrank, bloemen die in de oksels van de bladeren van het bovenste deel van de plant staan. De nauwe relatie tussen Littonia en Sandersonia is goed te zien, kijkend naar de vorm van de bloemen. Commercieel telt, in ieder geval bij ons in Nederland, alleen Gloriosa een beetje mee.

EÉN SOORT

Gloriosa is monotopisch met als enig soort

G. superba. Alle voorkomende bloemkleuren en -vormen worden onder dit ene soort vervat, waarbij wel verschillende variëteiten worden onderkend. *Gloriosa superba* komt oorspronkelijk voor in tropisch Afrika en in Azië. Typisch is de bloemvorm: de zes bloemdekbladeren zijn geheel teruggeslagen en raken bijna de bloemsteel. De bloemkleuren lopen uiteen van bijna rood, via half rood-half geel tot geheel geel, waarbij de basiskleuren bijna altijd geel en rood zijn. De tint rood varieert van oranje, via signaalrood tot rood-paars. Er schijnt zelfs een geheel witte bloemvorm te zijn. In de jaren '50-'60 van de vorige eeuw heeft Philips Duphar in Nederland onderzoek gedaan naar de gebruikswaarde van colchicine uit de *Gloriosa* voor geneeskrachtige doeleinden. In India schijnt *Gloriosa* nog steeds in de belangstelling

te staan door de aanwezigheid van colchicine en wordt het als natuurlijk medicijn gebruikt. In India vindt ook commerciële teelt van knollen plaats voor de handel.

CHINESE LANTAARN

Sandersonia is vernoemd naar John Sanderson, bij leven secretaris van de Horticultural Society of Natal. Het enige soort *S. aurantiaca* heeft zijn habitat in de Zuid-Afrikaanse provincie Oost-Kaap. De bloemen staan in de oksel van de bladeren aan het bovenste deel van de plant. De solitaire, oranje bloemen hebben de vorm van een chinese lantaarn. Wat betreft bekendheid is *Littonia* het lelijke eendje. Dit geslacht omvat acht soorten en komt oorspronkelijk voor in Zuid-Afrika en op het Arabisch schiereiland. Van de acht soorten is *L. modesta* de meest bekende. De bloemen van dit soort uit Zuid-Afrika hebben ongeveer dezelfde kleur als *Sandersonia aurantiaca*: oranje. De hangende bloemen zijn klokvormig en worden zo'n 1,5 cm groot. Bij *Littonia* staan de bladeren, tot acht stuks, in een krans rond de stengel.

In Nederland bestaat alleen een teeltgeschiedenis met *Gloriosa* en is de interesse voor de andere twee beperkt. Ik vind dat wel jammer, het zijn interessante gewassen. Gelukkig is er elders meer belangstelling. Zo vindt in Nieuw-Zeeland onderzoek plaats met *Littonia* en *Sandersonia* naar de mogelijkheden van het verkrijgen van kruisingen tussen de geslachten en naar het verkrijgen van een vorm met grotere bloemen, andere bloemkleur (rood), kortere en meer stevige stelen. Ik ben benieuwd naar de resultaten van dit onderzoek.

Littonia modesta